

Uppt. av Eric Jansson

Anmärkingar:

efter Beata Andersson

Hall

Harplinge socken

Hall

Julfirandet i Harplinge socken
Hallands län för 40 å 50 år sedan.

Julfirandet i Halland torde nära öreentämma med skåningarnes, smålänningarnes och blekingarnes. Tillustreringarna voro mycket vidlyftiga, varför man brukade böja ett par veckor före julen ungefär vid Lucia.

Luciadagen firas i Halland på ett egendamligt sätt, ty vad man tog sig för, troddes bli omiutgjort eller förstört &c. om en kvarn sattes igång på den dagen, kom den antingen att

stanna eller gå i sänder.

2

Förberedelserna till julen var bak-
byggd, slakt, Gussstöpning samt rengöring
och jultadning dessa arbeten skulle vara
avslutade dagen före julafton.

Man brukade baka så mycket bröd av alla
slag, så att det skulle vara till förtäring
Därtill kom ungefär 30 kaker groft bröd, som
skulle gämmas till hästarna under vä-
arbetet.

Var byggd beträffar brukade man bygga
en 60-70 kamor öl hälften som soog-
dricka.

Därtill kom Gussstöpning av varjehanda
slag såsom krouljus med 5-6 armar i
varje krona samt vanliga enkla Guss till
kallade praurar eller taldaukar 500-600 st.

Slaktet förekom vanligen en vecka
före jul det var mestadels en ock och
två grisar.

Dagen före julafton var allting uppä-
medvänt i huset. Kvinnorna tillo då sin

Elland, Kungälv ml.
Kungälv by

-3-

nr 3933

1977 Eric Järnro-
öften Beata Andersson 3

generalrengöring. Manneu hade också sitt
beting. Hans annat skulle de göra i ord-
ning julroden, som kunde vara av
vilket trädslag som helst, tvoutraktligen
samma släta stöckar.

Sedan på kvällen skulle alla bada
både gamla och unga, som badkar
hade man ett stort salt- eller byk-
kar.

Julafton vid 5 tiden på e. m. skulle
alla vara i ordning och dricka kaffe.
Sedan skulle drängarna bära in jula-
kalnen, den bestod av fem röghalv, som
beddes ut på golvet sedan gjorde man
julalekar i den med tillhjälp av julabock-
en som då förfärdigades av kalven. Man
gjorde också takkrouv^{er} kalven och först.

Samma dag gick de fattiga om-
kring i byn och fingo sina alluor,
som bestod av bröd, ljus, fläck m. m.

Julgranen har varit ett bruk i Halland
i cirka 40-50 år. Man hade även ett så

3933

kallat julträd, som var klätt med kulört
papper med 4 till 6 ljus.

De brukade som juleen sätta upp bann-
der av räv i olika målningar t. ex.
trölloppet i Åna, de tre vise männen
m. fl. detta förskann mest i bolastuerna.

De hade även framme i stugan på
bjälken, där var fullsatt med blanksku-
rade teufat. Över stugdörren på hyllan
(själshyllan) var fullsatt med kopparkittlar
allt blankpolerat. På stora bordet i stugan
brukade man ha 3 ljus tända 1 kronljus och
två vanliga, som skulle bränna till kl.
12 var där något av de tre ljusen som
slocknade kl 12 eller innan hände någon
~~ett~~ olycka eller dödsfall i huset kom-
mande året. På julafton när de alla hade
ätit kvällovar skulle drängen och pigan
ta dukken på bordet och gå ut i trädgården,
och skaka den under ett fruktträd, så
skulle där bli mycket frukt. Sedan skulle
de gå ut i byn, den som de då mötte skulle

FOLKMINNESARKIV

bliva deras tillkommande. På det stora
bordet i stugan skulle vara en julafton
av alla slags bröd, den skulle stå på
bordet ända till kunn. När gräsen var
kockt julafton tog man ett fat gröt
och ett fat mjölk och satte under
logen till fombarna. Samma kväll
skulle även en i kunn gå tre gånger
avert kring kunn och sedan se in genom
fönstret, var där då någon som varit
utan huvud så dog den under året lopp.

På juldagsmorgonen skulle alla till
julotta, den som då kom först hem fick
först intärgat sin grösa det året.

Julafton och julada,
då ha vi så gott vi vilda ha,
men annanda jul
tar mor ut sitt sul.

Annandag jul om morgonen brukade
de rida Staffaus skede männen tog
varsin häst och reds omkring i byn och
ställda till spektakel och sedan skulle de in

och ta baktering. Oruligheten lades i 6
kruttorna och djuren vändes bakframt i
lären.

På Ansdagen quigo utklädda Anns-
gutter omkring i gårdarna en del med
förfäring. Detta händer även i dag.

Gröten

Denna gröten är kokt i en gryta
och inte i en bötta
du skall inte ta mer på skeden
än du orkar och bötta.

Denna gröten är kokt i en gryta
och inte i en ska
hän blir i morgon till att steka.

Denna gröten är kokt i en gryta
och inte i ett staps.

Du give ast Nisse och Lena
omä komma ihop!

Fulalekar

Tänja stutar, Låna eld, Stå i rå,
Munda skor, Maskus daskus, Räv och gårellek,
Skrämma danskar, Sticka skomagaren,
Tänna ringen, Smälta räv, Oraga hävle,
Tända Guset, Blåsa ut Guset.